

СТРАХУВАННЯ

Львівський національний університет
імені Івана Франка

В. Й. Плиса

РИНОК СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Текст лекції

Львів
2024

УДК 368.021(075.8)
ББК 65.271я73-1
П 78

Рецензенти:
Гавриляк Т. С.,
кандидат економічних наук
(Львівський національний університет природокористування);
Турко Ф. М.,
кандидат економічних наук, доцент
(Навчально-науково-виробничий комплекс
„Академія технологій та бізнесу”)

*Рекомендовано до друку кафедрою фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.)*

Плиса В. Й.
**П 78 Ринок страхування України : Текст лекції. Львів : ЛНУ імені
Івана Франка, 2024. 36 с.**

Розглянуто проблеми становлення і розвитку ринку страхування в Україні. Наведено загальну характеристику ринку страхування. Зосереджено увагу на особливостях діяльності на ринку страхування (діяльності зі страхування та діяльності з надання супровідних послуг). Розглянуто напрями діяльності з реалізації страхових продуктів, які здійснюють страховики, страхові посередники (крім перестрахового брокера) та перестрахових продуктів, яку здійснюють страховики та/або перестрахові брокери. Подано перелік осіб, які мають право на діяльність (виконання трудових обов'язків, функцій) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, відповідають вимогам, встановленим Законом України „Про страхування”, та включені до відповідних переліків працівників з реалізації або до Реєстру посередників.

Для студентів закладів вищої освіти, слухачів системи післядипломної освіти, вступників, котрі готуються скласти предметний тест з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, усіх, хто цікавиться страхуванням.

УДК 368.021(075.8)
ББК 65.271я73-1

© Плиса В. Й., 2024

ЗМІСТ

1. Загальна характеристика ринку страхування	4
2. Суб'єкти страхування	6
2.1. Страховики.....	6
2.2. Страхувальники	13
2.3. Страхові посередники	14
3. Діяльність на ринку страхування	15
Список літератури	26

1. Загальна характеристика ринку страхування.

Поняття „ринок страхування” містить два складових елементи: ринок і страхування. Деякі економісти розглядають ринок як відносини з приводу купівлі-продажу, інші на перше місце ставлять наявність певних інститутів, які зводять покупців і продавців. Примирити ці сторони можна шляхом тлумачення ринку і як взаємовідносини з обміну, і як структури, що дозволяє його здійснювати. Страхування, як ми пам’ятаємо, це правовідносини щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб (страховий захист) при страхуванні ризиків, пов’язаних з життям, здоров’ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном, з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі, у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, за рахунок коштів фондів, що формуються шляхом сплати страхувальниками страхових премій (платежів, внесків), доходів від розміщення коштів таких фондів та інших доходів страховика, отриманих згідно із законодавством. Отже, **ринок страхування** – це особлива соціально-економічна структура, певна сфера грошових відносин, де об’єктом купівлі-продажу є страховий захист, формуються пропозиція і попит на нього. Ринок страхування можна розглядати також як форму організації грошових відносин з формування та розподілу страхового фонду для забезпечення страхового захисту суспільства, як сукупність страхових організацій (страховиків), які беруть участь у наданні відповідних послуг.

На практиці ринок страхування це – складна інтегрована система, яка охоплює різноманітні структурні ланки. Первинною ланкою страхового ринку є страхове товариство, або страхова компанія. Саме тут відбувається процес формування і використання страхового фонду, формуються одні та проявляються інші економічні відносини, переплітаються особисті, групові, колективні інтереси.

У структурі ринку страхування виділяють **ринок страховика** і **ринок страхувальника**. Коли попит на страхові послуги значно перевищує їхню пропозицію, то маємо справу з ринком страховика. На практиці переважає ринок страхувальника. Перед потенційним

страхувальником відкривається багато можливостей вибрати конкретні умови договору страхування. Страхувальник порівнює різні варіанти страхових продуктів, оцінює відповідність бажань (страхового інтересу) гарантіям, які надають відповідно до того чи іншого договору страхування.

Структура ринку страхування може бути охарактеризована в інституційному та територіальному аспектах.

В інституційному аспекті вона має приватну і публічну основу. Представлена акціонерними, корпоративними, взаємними та державними страховими компаніями. У територіальному аспекті можна виділити місцевий (регіональний) ринок страхування, національний (внутрішній) і світовий (зовнішній) ринки страхування. Розвиток ринкових відносин знищує територіальні перепони на шляху суспільно-економічного прогресу, посилює інтеграційні процеси, веде до введення національних ринків страхування у світовий. Прикладом такої інтеграції може бути створення загальноєвропейського ринку страхування країн-учасниць ЄС.

Залежно від масштабів попиту та пропозиції на страхові послуги можна виділити *внутрішній (регіональний), зовнішній і міжнародний ринки страхування*.

Внутрішнім (регіональним) ринком страхування називають місцевий ринок, у якому є безпосередній попит на страхові послуги.

Зовнішнім ринком страхування називають ринок, який перебуває за межами внутрішнього ринку.

Під *світовим (міжнародним) ринком страхування* розуміють пропозицію і попит на страхові послуги в масштабі світового господарства.

За галузевою ознакою розрізняють *ринок особистого страхування і ринок майнового страхування*, в якому виділяють *ринок страхування відповідальності*. Кожний з цих ринків можна поділити на відособлені сегменти, наприклад, *ринок страхування від нещасних випадків, ринок страхування домашнього майна* тощо.

Специфічний товар, який пропонують на ринку страхування, – *страхова послуга* (вид фінансової послуги, що надається страховиком для забезпечення потреби потенційного страхувальника у страховому захисті на підставі договору страхування). Її споживча

вартість – забезпечення страховим захистом. Ціна страхової послуги виражається у страховому тарифі. Її складають на конкурентній основі, зіставляючи попит і пропозицію.

2. Суб'єкти страхування.

Головними *суб'єктами ринку страхування є страховики* (фінансові установи або філії *страховиків-нерезидентів*¹, які мають право здійснювати діяльність із страхування на території України), *страхувальники* (особи, які уклали зі страховиком договір страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства) та *страхові посередники* (страховий брокер, страховий агент, субагент, перестраховий брокер, додатковий страховий агент). Кожний з них виконує свою функцію, має свою специфіку та механізм реалізації економічних інтересів.

2.1. Страховики.

Страховики в Україні створюються у формі акціонерного товариства або товариства з додатковою відповідальністю (крім філій страховиків-нерезидентів). Страховик має обов'язок і виключне право використовувати у своєму повному найменуванні будь-яке із слів „страховик”, „страхова”, „страхова компанія”, „страхова організація” та похідні від них, а також має право використовувати скорочення „СК”. Найменування страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності із страхування, яка надає право здійснювати діяльність із страхування за класами страхування життя, або має намір отримати таку ліцензію, повинно містити слово „життя” або похідні від нього. Слова „страховик”, „страхова”, „страхова компанія”, „страхова організація” та похідні від них дозволяється використовувати у назві лише тим юридичним особам, які мають ліцензію на здійснення діяльності із страхування або мають намір отримати таку ліцензію, а також об'єднанням таких юридичних осіб. Не дозволяється використовувати для найменування страховика назву, яка повторює існуючу назву іншого страховика чи є подібною такою мірою, що може призвести до помилки у сприйнятті, або вводить в оману щодо діяльності, яку здійснює страховик. Використовувати у своєму найменуванні слова „національний”, „державний” або похідні від них має право лише

¹ **Страховик-нерезидент.** Юридична особа, зареєстрована згідно зі законодавством іноземної держави, яка має право здійснювати діяльність із страхування на території України.

страховик, 100 відсотків статутного капіталу якого належить державі.

Учасниками страховика не можуть бути юридичні особи, в яких страховик має істотну участь, громадські об'єднання, політичні партії, релігійні та благодійні організації. Держава Україна може бути учасником страховика в особі Кабінету Міністрів України або уповноважених ним органів. Засновники та власники істотної участі страховика зобов'язані мати *бездоганну ділову репутацію*² та задовільний фінансовий/майновий стан.

Юридична особа набуває статусу страховика і право на здійснення діяльності із страхування виключно після отримання ліцензії на здійснення діяльності із страхування (ліцензія), яка видається *Регулятором*³. Забороняється здійснювати діяльність із страхування без отримання ліцензії, крім випадків, визначених *Законом України „Про страхування”*⁴.

Ліцензія може бути видана на здійснення діяльності з:

- 1) *прямого страхування*⁵ *життя* за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), визначеними частиною другою статті 4 „Класи страхування” *Закону України „Про страхування”*, з урахуванням особливостей, передбачених частиною третьою стат-

² **Бездоганна ділова репутація.** Сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти основ національної безпеки України, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, громадської безпеки, власності, у сфері господарської діяльності, у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

³ **Регулятор.** Національний банк України.

⁴ **Закон України „Про страхування”.** Регулює відносини у сфері страхування, визначає загальні правові засади здійснення діяльності із страхування, надання посередницьких послуг і спрямований на посилення захисту прав та законних інтересів клієнтів, у тому числі споживачів, шляхом встановлення вимог до системи управління, платоспроможності страховиків, філій страховиків-нерезидентів на території України та розкриття ними інформації, встановлює вимоги до порядку укладання, обслуговування та виконання договорів страхування та перестрахування, врегульовує питання інформаційного забезпечення договорів страхування та перестрахування і дій, що передують їх укладанню, а також державне регулювання та нагляд у сфері страхування.

⁵ **Пряме страхування.** Правовідносини з передачі ризику від страхувальника страховику за плату на умовах, визначених договором страхування або законодавством, з метою захисту страхового інтересу фізичних та юридичних осіб.

- ті 4 „Класи страхування” Закону України „Про страхування”;
- 2) *прямого страхування, іншого, ніж страхування життя*, за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), визначеними частиною першою статті 4 „Класи страхування” Закону України „Про страхування”, з урахуванням особливостей, передбачених частиною третьою статті 4 „Класи страхування” Закону України „Про страхування”;
- 3) *вхідного перестрахування*⁶ за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу).

Страховик не має права передавати ліцензію третім особам. Не є передачею ліцензії аутсорсинг ключових функцій страховика, який здійснюється відповідно до Закону України „Про страхування”, Закону України „Про фінансові послуги та фінансові компанії”⁷, інших спеціальних законів та нормативно-правових актів Регулятора.

Розмір статутного капіталу страховика не може бути меншим за розмір мінімального капіталу страховика, який розраховується таким

⁶ **Перестрахування (цесія, ретроцесія).** Правовідносини з передачі перестраховальником (цедентом, ретроцедентом) (страховик (перестраховик), який передає ризик за договором перестрахування) та прийняття перестраховиком (цесіонером, ретроцесіонером) (страховик та страховик-нерезидент, який приймає ризик за договором перестрахування) за плату ризику щодо виконання перестраховальником (цедентом, ретроцедентом) частини своїх обов’язків перед страхувальником та відшкодування витрат (здійснення виплат) на умовах, визначених договором перестрахування.

⁷ **Закон України „Про фінансові послуги та фінансові компанії”.** Встановлює загальні засади функціонування ринку фінансових послуг, діяльності надавачів фінансових та/або супровідних послуг, державного регулювання та нагляду за такою діяльністю, а також захисту прав клієнтів. Визначає правовий статус фінансових компаній та ломбардів, організаційно-правові засади їх створення, діяльності, реорганізації та припинення діяльності з надання фінансових послуг, а також повноваження Регулятора щодо державного регулювання та нагляду за такими установами. Дія цього Закону не поширюється на діяльність міжнародних, міжурядових та/або міждержавних організацій з надання фінансових та супровідних послуг в Україні. Якщо інше не передбачено спеціальними законами, дія цього Закону не поширюється на діяльність з надання фінансових та супровідних послуг в Україні юридичними особами публічного права, а також юридичними особами приватного права, єдиним учасником яких є держава, за умови що відповідні юридичні особи надають фінансові та супровідні послуги лише в рамках відповідних державних програм або програм органів місцевого самоврядування визначеному колу осіб, і такими програмами визначені окремі умови надання фінансових та супровідних послуг, а їхні ліцензії на здійснення діяльності з надання фінансових послуг відкликано відповідно до цього Закону. У разі суперечності норм цього Закону нормам спеціальних законів, що регулюють діяльність надавачів фінансових та/або супровідних послуг, норми спеціальних законів мають перевагу. Дія цього Закону поширюється на діяльність з надання допоміжних послуг виключно у випадках та в межах, передбачених спеціальними законами для таких допоміжних послуг.

чином, щоб забезпечити покриття неочікуваних збитків від ризиків, які приймає на себе страховик у процесі діяльності зі страхування, протягом наступних 12 місяців з рівнем довіри, визначеним нормативно-правовим актом Регулятора, але який не перевищує 85 відсотків. Розмір мінімального капіталу розраховується в порядку, визначеному нормативно-правовими актами Регулятора, як лінійна комбінація набору величин (обсяг технічних резервів, страхових (перестрахових) премій, капіталу під ризиком, відстроченого податку та адміністративних витрат) з використанням коефіцієнтів, встановлених такими нормативно-правовими актами Регулятора. Зазначені складові беруться до розрахунку за вирахуванням вихідного перестраховування.

Страховик має право: відкривати відокремлені підрозділи (філії, представництва тощо) на території України у порядку та відповідно до вимог Закону України „Про страхування” і нормативно-правових актів Регулятора; здійснювати діяльність зі страхування на території іноземних держав через свої відокремлені підрозділи, створені у порядку, встановленому законодавством держави реєстрації таких відокремлених підрозділів, з дотриманням вимог, встановлених нормативно-правовими актами Регулятора.

Страховик зобов’язаний забезпечити відповідність діяльності своїх відокремлених підрозділів вимогам закону та нормативно-правових актів Регулятора. Відомості про відокремлені підрозділи страховиків включаються до Реєстру. Страховик може здійснювати діяльність через відокремлений підрозділ лише після включення відомостей про такий відокремлений підрозділ до Реєстру. Страховик зобов’язаний повідомляти Регулятора про відкриття, зміни у діяльності або місцезнаходженні (розташуванні) чи припинення діяльності відокремленого підрозділу у порядку та строки, встановлені нормативно-правовими актами Регулятора.

Діяльність страховика-нерезидента

Страховик-нерезидент має право без отримання ліцензії Регулятора на здійснення діяльності із страхування відповідно до Закону України „Про страхування” здійснювати на території України таку діяльність із страхування: 1) страхування за класами страхування 5, 6, 7, 11, 12; 2) перестраховування.

Страховик-нерезидент має право здійснювати діяльність із страхування на території України за таких умов:

- 1) держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, є членом Світової організації торгівлі. Ця вимога не застосовується до страховиків-нерезидентів, які здійснюють перестрахування на території України;
- 2) до держави, в якій зареєстровано страховика-нерезидента, не висунуто застережень міжнародних органів щодо виконання нею міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 3) законодавство держави реєстрації страховика-нерезидента передбачає здійснення державного регулювання та нагляду за діяльністю із страхування;
- 4) між Україною та державою, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, укладено міжнародний договір про запобігання податковим ухиленням та уникнення подвійного оподаткування;
- 5) держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, не включена до переліку офшорних зон, визначеного згідно із законодавством України;
- 6) страховик-нерезидент має відповідний дозвіл на здійснення страхування (перестрахування) відповідно до законодавства держави, в якій він зареєстрований;
- 7) рейтинг фінансової надійності (стійкості) страховика-нерезидента, встановлений міжнародним рейтинговим агентством, відповідає вимогам, встановленим нормативно-правовими актами Регулятора;
- 8) держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, не належить до держав, що здійснюють збройну агресію проти України, у значенні, наведеному у статті 1 Закону України „Про оборону України”;
- 9) страховик-нерезидент відповідає іншим вимогам, встановленим нормативно-правовими актами Регулятора.

У разі відповідності викладеним вище вимогам страховик-нерезидент без відкриття свого представництва на території України, без отримання ліцензії Регулятора на здійснення діяльності із

страхування відповідно до Закону України „Про страхування” та незалежно від території настання страхового випадку має право здійснювати на території України таку зовнішньоекономічну діяльність:

1) укладання та виконання договорів страхування з резидентами щодо об’єкта страхування, з яким пов’язані страхові інтереси страхувальника або іншої особи, визначеної в договорі страхування, при страхуванні ризиків за класами страхування 5, 6, 7, 11, 12;

2) укладання та виконання договорів перестрахування із страховиками-резидентами.

Діяльність філії страховика-нерезидента

Страховик-нерезидент має право відкрити філію в Україні за таких умов:

- 1) страховик-нерезидент відповідає вимогам частини другої статті 6 „Діяльність страховика-нерезидента” Закону України „Про страхування”;
- 2) законодавство держави, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, за оцінкою Регулятора, здійсненою у встановленому ним порядку, не містить положень, які можуть перешкоджати/обмежувати взаємодію Регулятора та наглядових/контролюючих органів такої держави та/або перешкоджати Регулятору у здійсненні ним наглядових повноважень щодо такої філії страховика-нерезидента;
- 3) розмір приписного капіталу філії страховика-нерезидента на момент видачі їй ліцензії на здійснення діяльності із страхування є не меншим за розмір мінімального капіталу страховика: *32 мільйони гривень* – для страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування за одним чи декількома з класів страхування іншого, ніж страхування життя, крім класів страхування 10, 11, 12, 13, 14, 15; *48 мільйонів гривень* – для страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування за одним чи декількома з класів страхування 10, 11, 12, 13, 14, 15. Дана умова не включає діяльність із прямого страхування за класом страхування 13, за умови що ліцензія страховика на здійснення діяльності із страхування містить обмеження та/або особливості для цього класу, визначені нормативно-правовими актами Регулятора, які можуть давати

підстави для застосування спрощеного підходу для розрахунку капіталу платоспроможності та мінімального капіталу; *48 мільйонів гривень* – для страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування за одним чи декількома з класів страхування життя; *48 мільйонів гривень* – для страховика, ліцензія якого включає право здійснення діяльності з вхідного перестрахування (ліцензія на здійснення діяльності з прямого страхування за обраними класами страхування (ризиками в межах відповідного класу) надає право укласти договори страхування та/або співстрахування, здійснювати вихідне перестрахування за зазначеними у ліцензії класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), а також здійснювати вхідне перестрахування за такими класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), за умови що протягом календарного року сума валових премій за договорами вхідного перестрахування не перевищує 10 відсотків загальної суми валових страхових премій, але в будь-якому разі становить не більше 7 мільйонів гривень);

- 4) наявність письмового безвідкличного зобов'язання страховика-нерезидента про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникли у зв'язку з діяльністю його філії на території України;
- 5) держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, не належить до держав, що здійснюють збройну агресію проти України, у значенні, наведеному у статті 1 „Визначення основних термінів” Закону України „Про оборону України”⁸.

Вимоги до приписного капіталу та умови діяльності на території України філій страховиків-нерезидентів встановлюються Законом України „Про страхування” та нормативно-правовими актами Регулятора.

Філія страховика-нерезидента набуває право на здійснення діяльності зі страхування в Україні виключно після отримання ліцензії.

⁸ Закон України „Про оборону України”. Встановлює засади оборони України, а також повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обов'язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб, права та обов'язки громадян України у сфері оборони.

2.2. Страхувальники.

Страхувальник – особа, яка уклала із страховиком договір страхування або є страхувальником відповідно до законодавства Страхувальник за договором страхування зобов'язаний:

- 1) сплачувати страхову премію у порядку та строки, встановлені договором страхування;
- 2) протягом строку дії договору страхування повідомляти страховика про будь-яку зміну обставин, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику (визначення ймовірності та вірогідності настання страхового випадку та розміру можливих збитків), та/або інших обставин, що впливають на розмір страхової премії за договором страхування;
- 3) інформувати страховика про настання події, що має ознаки страхового випадку, у порядку та строки, визначені договором страхування;
- 4) вживати заходів для запобігання настанню страхового випадку та зменшення наслідків страхового випадку;
- 5) вживати заходів для забезпечення страховику можливості скористатися правом вимоги до особи, винної у заподіянні збитків, надавати страховику всі необхідні документи та повідомляти інформацію, необхідну для реалізації страховиком права вимоги до винних осіб, що спричинили настання страхового випадку.

Договором страхування або законом можуть бути передбачені також інші обов'язки страхувальника.

При укладенні договору страхування щодо страхування ризиків, пов'язаних з життям, здоров'ям, працездатністю та/або пенсійним забезпеченням, страхувальник зобов'язаний повідомити страховику про наявність страхового інтересу, у тому числі стосовно застрахованої особи та/або вигодонабувача (в разі визначення такої особи у договорі страхування).

При укладенні договору страхування щодо страхування ризиків, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням майном та/або можливими збитками чи витратами, страхувальник зобов'язаний повідомити страховику про наявність на законних підставах або на підставі інших правовідносин страхового інтересу щодо застрахованого майна, в тому числі у вигодонабувача (у разі визначення такої особи в договорі страхування).

При укладенні договору страхування щодо страхування ризиків, пов'язаних з відшкодуванням заподіяної шкоди особі або її майну, страхувальник зобов'язаний повідомити страховику при здійсненні страхової виплати про наявність страхового інтересу

2.3. Страхові посередники.

До числа страхових посередників на ринку страхування України відносять *страхових брокерів, страхових агентів, субагентів, перестрахових брокерів, додаткових страхових агентів.*

Страховий брокер. Фізична особа-підприємець, юридична особа або постійне представництво страхового брокера-нерезидента, включені до *Реєстру страхових посередників*⁹, що діють від свого імені та в інтересах клієнта і за винагороду за реалізацію здійснюють діяльність з надання посередницьких послуг у страхуванні на підставі договору.

Страховий агент. Фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, яка включена до Реєстру страхових посередників, не є додатковим страховим агентом та здійснює діяльність з реалізації страхових продуктів від імені та в інтересах страховика за винагороду за реалізацію страхових продуктів на підставі договору зі страховиком.

Субагент. Фізична особа, фізична особа-підприємець, юридична особа, яка включена до Реєстру страхових посередників та здійснює діяльність з реалізації страхових продуктів від імені, в інтересах страховика та за дорученням страхового агента за винагороду за реалізацію на підставі договору зі страховим агентом. Страховий агент за погодженням із страховиком має право передати частину своїх зобов'язань щодо реалізації страхових продуктів субагенту на підставі договору.

Перестраховий брокер. Юридична особа або представництво перестрахового брокера-нерезидента, включені до Реєстру страхових посередників, що діють від свого імені та в інтересах клієнта і за винагороду за реалізацію здійснюють діяльність з надання посередницьких послуг з перестрахування на підставі договору.

Додатковий страховий агент. Фізична особа-підприємець або юридична особа, яка включена до Реєстру страхових посередників та здійснює діяльність від імені та в інтересах страховика за винагороду за реалізацію страхових продуктів на підставі договору із страхови-

⁹ **Реєстр страхових посередників.** Електронна автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про страхових посередників.

ком, якщо одночасно виконуються всі такі умови: а) основним видом діяльності такої особи є здійснення іншої господарської діяльності, ніж реалізація страхових продуктів; б) така особа реалізує страхові продукти як доповнення до товару (послуги), що реалізується (надається) нею в межах здійснення основного виду її господарської діяльності; в) страхові продукти, що реалізуються такою особою, не передбачають страхування за класами страхування 10-13, 19-23, крім випадків, якщо такі страхові продукти є доповненням до товарів або послуг, що реалізуються такою особою в межах здійснення основного виду її господарської діяльності.

3. Діяльність на ринку страхування.

Діяльність на ринку страхування включає діяльність із страхування та діяльність з надання супровідних послуг на ринку страхування. Діяльність з надання супровідних послуг на ринку страхування включає діяльність з надання посередницьких та допоміжних послуг.

Діяльність із страхування включає:

- 1) *пряме страхування*¹⁰ за класами страхування, визначеними статтею 4 „Класи страхування” Закону України „Про страхування”;
- 2) *перестрахування*¹¹ за класами страхування, визначеними статтею 4 „Класи страхування” Закону України „Про страхування”;
- 3) *діяльність, пов’язану з управлінням активами страховика*;
- 4) *діяльність з реалізації страхових продуктів* страховика відповідно до Закону України „Про страхування”;
- 5) *іншу діяльність, пов’язану із здійсненням прямого страхування та/або перестрахування*, визначену нормативно-правовими актами Регулятора.

¹⁰ **Пряме страхування.** Правовідносини з передачі ризику від страхувальника страховику за плату на умовах, визначених договором страхування або законодавством, з метою захисту страхового інтересу фізичних та юридичних осіб.

¹¹ **Перестрахування (цесія, ретроцесія).** Правовідносини з передачі перестрахувальником (цедентом, ретроцедентом) та прийняття перестраховиком (цесіонером, ретроцесіонером) за плату ризику щодо виконання перестрахувальником (цедентом, ретроцедентом) частини своїх обов’язків перед страхувальником та відшкодування витрат (здійснення виплат) на умовах, визначених договором перестрахування.

Діяльність із страхування на території України мають право здійснювати виключно:

- 1) *страховики-резиденти*¹², що отримали ліцензію відповідно до Закону України „Про страхування”;
- 2) *філії страховиків-нерезидентів*¹³, що отримали ліцензію відповідно до Закону України „Про страхування”;
- 3) *страховики-нерезиденти*¹⁴ з урахуванням положень статті 6 „Діяльність страховика-нерезидента” Закону України „Про страхування”.

Дія положень Закону України „Про страхування”, що регулюють діяльність страховиків (пряме страхування), поширюється також на філії страховиків-нерезидентів та перестраховиків (перестраховування), крім випадків, прямо передбачених Законом України „Про страхування”.

Виключним видом діяльності страховика є діяльність із страхування, включаючи діяльність з надання гарантій відповідно до частини четвертої статті 11 „Ліцензування діяльності із страхування” Закону України „Про страхування”, та діяльність з надання супровідних послуг на ринку страхування. Страховик також може здійснювати господарську діяльність для забезпечення власних потреб з урахуванням обмежень, встановлених Законом України „Про страхування”.

Діяльність з надання посередницьких послуг на ринку страхування включає:

- 1) *діяльність з реалізації страхових продуктів (страховий продукт – умови страхування, які задовольняють визначені потреби та інтереси клієнтів в отриманні страхової послуги);*
- 2) *діяльність з реалізації перестрахових продуктів (перестраховий продукт – умови перестраховування, що задовольняють визначені потреби та інтереси клієнтів в отриманні перестрахової послуги);*
- 3) *діяльність з надання інших посередницьких послуг, перелік яких визначається нормативно-правовими актами Регулятора.*

Діяльність з надання посередницьких послуг на ринку страхування мають право здійснювати страховики та страхові

¹² **Страховик.** Фінансова установа або філія страховика-нерезидента, які мають право здійснювати діяльність із страхування на території України.

¹³ **Філія страховика-нерезидента.** Представництво у формі філії страховика-нерезидента, яке має право на здійснення діяльності із страхування від імені страховика-нерезидента відповідно до вимог Закону України „Про страхування”.

¹⁴ **Страховик-нерезидент.** Юридична особа, зареєстрована згідно із законодавством іноземної держави, яка має право здійснювати діяльність із страхування на території України.

посередники (страхові брокери, страхові агенти, субагенти, перестрахові брокери, додаткові страхові агенти) у порядку, передбаченому Законом України „Про страхування”.

Право на здійснення діяльності з надання супровідних послуг надається відповідним особам виключно після їх авторизації у випадках, встановлених законом. Вимоги до осіб, які надають супровідні послуги, порядок їх авторизації, особливості здійснення ними відповідної діяльності та порядок здійснення нагляду за ними встановлюються законом та/або нормативно-правовими актами Регулятора. Страховик може здійснювати діяльність з надання супровідних, зокрема посередницьких, послуг без додаткової авторизації, якщо така діяльність пов’язана з наданням фінансової послуги страхування за класами страхування (ризиками в межах відповідного класу), на які такий страховик має ліцензію.

Рис. 2. Класифікація видів діяльності на ринку страхування в Україні

Діяльність з реалізації страхових продуктів здійснюється *страховиком, страховим посередником* (крім *перестрахового брокера*). *Напрями діяльності з реалізації* страхових продуктів, які здійснюють *страховики, страхові посередники* (крім *перестрахового брокера*) зображено на рис. 3.

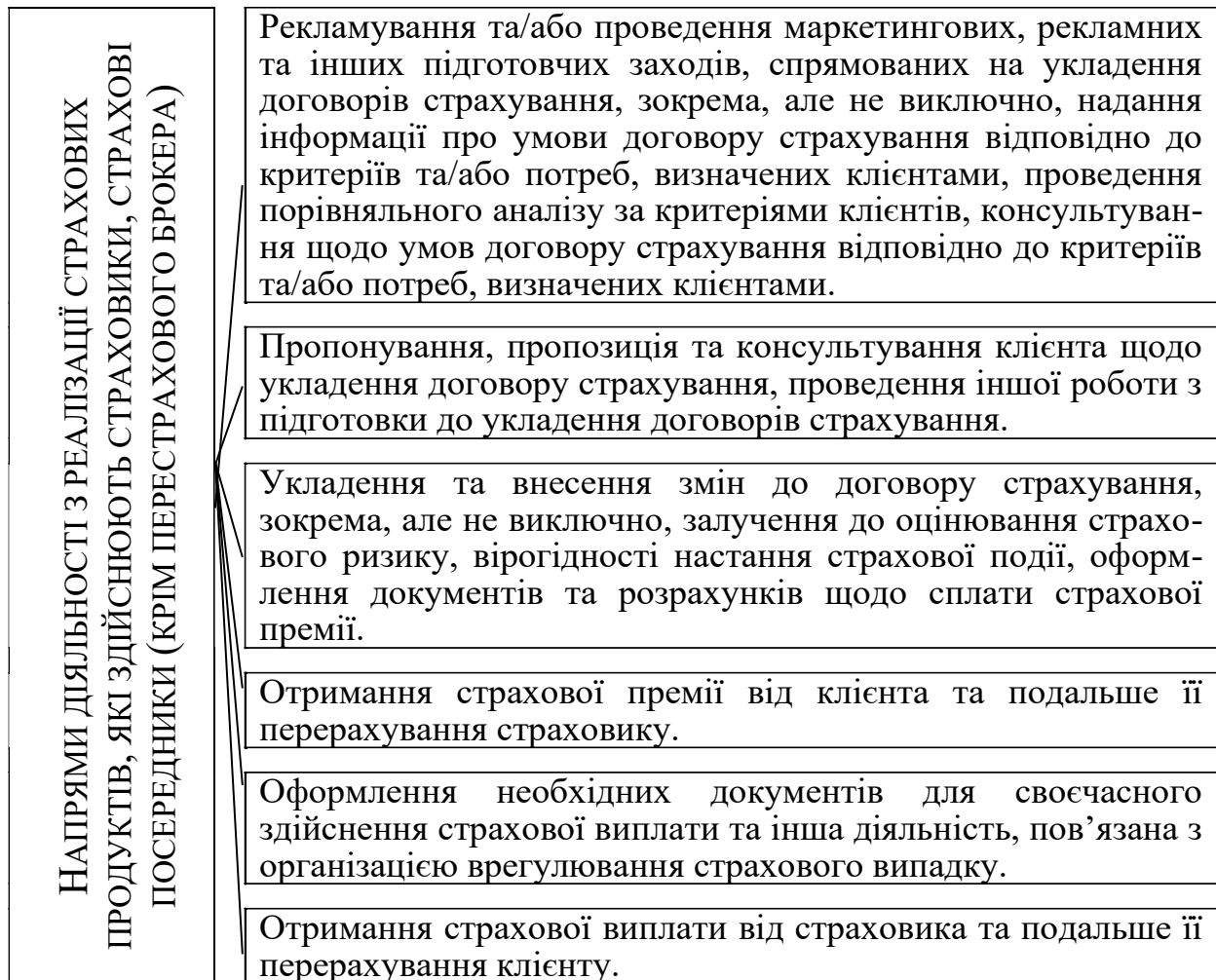

Рис. 3. Напрями діяльності з реалізації страхових продуктів, які здійснюють страховики, страхові посередники (крім перестрахового брокера)

Діяльність з реалізації страхових продуктів здійснюється *страховиком, страховим посередником* (крім *перестрахового брокера*) та включає такі *напрями діяльності*:

- 1) рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання

інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами;

- 2) пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування;
- 3) укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії;
- 4) отримання страхової премії від клієнта та подальше її перерахування страховику;
- 5) оформлення необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати та інша діяльність, пов'язана з організацією врегулювання страхового випадку;
- 6) отримання страхової виплати від страховика та подальше її перерахування клієнту.

Страховий агент, додатковий страховий агент, субагент може виконувати всі зазначені вище види діяльності або частину з них, що визначається договором зі страховиком, у тому числі щодо розміру його винагороди, з урахуванням обмежень, визначених статтею 77 „Здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів страховими агентами та додатковими страховими агентами” Закону України „Про страхування”. Страховик може залучати більше ніж одного страхового посередника (страхового агента, додаткового страхового агента, субагента) для реалізації одного страхового продукту в межах одного договору страхування.

Діяльність з реалізації перестрахових продуктів здійснюється страховиком та/або перестраховим брокером. *Напрями діяльності з реалізації перестрахових продуктів*, яку здійснюють страховики та/або перестрахові брокери наведено на рис. 4.

Рис. 4. Напрями діяльності з реалізації перестрахових продуктів, яку здійснюють страховики та/або перестрахові брокери

Право на діяльність (виконання трудових обов'язків, функцій) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів мають особи, які відповідають вимогам, встановленим Законом України „Про страхування”, та включені до відповідних переліків працівників з реалізації або до Реєстру посередників. До таких осіб належать:

1) *страховики через своїх працівників з реалізації та керівників з реалізації здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання

інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії;

2) *страхові посередники:*

а) *страхові агенти - фізичні особи здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії;

б) *страхові агенти - фізичні особи - підприємці здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб,

визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії; отримання страхової премії від клієнта та подальше її перерахування страховику;

в) *страхові агенти - юридичні особи здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії; отримання страхової премії від клієнта та подальше її перерахування страховику; оформлення необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати та інша діяльність, пов'язана з організацією врегулювання страхового випадку; отримання страхової виплати від страховика та подальше її перерахування клієнту;

г) *додаткові страхові агенти здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії; отримання страхової премії від клієнта та подальше її перерахування страховику;

г) *субагенти – здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів в межах повноважень за такими напрямками:* рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії.

- д) *страхові брокери* здійснюють діяльність з реалізації страхових продуктів за такими напрямками: рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами, проведення порівняльного аналізу за критеріями клієнтів, консультування щодо умов договору страхування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених клієнтами; пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування, проведення іншої роботи з підготовки до укладення договорів страхування; укладення та внесення змін до договору страхування, зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків щодо сплати страхової премії; отримання страхової премії від клієнта та подальше її перерахування страховику; оформлення необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати та інша діяльність, пов'язана з організацією врегулювання страхового випадку; отримання страхової виплати від страховика та подальше її перерахування клієнту;
- е) *перестрахові брокери* – за напрямками: рекламування та/або проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів перестрахування, зокрема, але не виключно, надання інформації про умови договору перестрахування відповідно до критеріїв та/або потреб, визначених перестраховальниками; пропозиція та консультування перестраховальника щодо укладення договору перестрахування; укладення та внесення змін до договору перестрахування (ковер-ноти, сертифіката, поліса, свідоцтва тощо), зокрема, але не виключно, залучення до оцінювання страхового ризику, вірогідності настання страхової події, оформлення документів та розрахунків за договором перестрахування;

отримання перестрахової премії від перестраховальника та подальше її перерахування перестраховику; оформлення необхідних документів для своєчасного здійснення перестрахової виплати перестраховиком; отримання перестрахової виплати від перестраховика та подальше її перерахування перестраховальнику.

Право на діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів також мають *страхові брокери - нерезиденти* та *страхові агенти - нерезиденти*, які у встановленому порядку повідомили Регулятора про намір здійснювати діяльність на території України.

Регулятор має право встановлювати вимоги до діяльності з надання окремих допоміжних послуг на ринку страхування, зокрема до актуарної діяльності, діяльності щодо визначення розміру збитків, надання допомоги (асистуючих послуг), та вимоги до надавачів допоміжних послуг.

Регулятор має право створювати регуляторну платформу для тестування інноваційних послуг, технологій та/або інструментів на ринку страхування з використанням інноваційних технологій у випадках та у порядку, передбачених законодавством.

Список літератури

1. Конституція України (прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року) // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text>.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (зі змінами та доповненнями) // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384>.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#Text>.
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
8. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/conv#top>.
10. Про депозитарну систему України : Закон України від 6 липня 2012 року № 5178-VI // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.

11. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n5>.
12. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
13. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
14. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
15. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80/conv#Text>.
16. Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
18. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-IX // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20/sp:max50:nav7:font2/conv#Text>.
19. Plysa V.Yo. (2014). Post-crisis modernization of insurance market of Ukraine. *Economics and management: problems of science and practice* : Collection of scientific articles. Vol. 1. Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. P. 111-115. [Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH) Thomson Reuters].
20. Plysa V.Yo., Plysa Z.P. (2015). State regulation of insurance market of Ukraine in globalizing world insurance the spaces. *Economics and Management: Challenges and Perspectives* : Collection of scientific

- articles. "East West" Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna, Austria, 2015. P. 153-156.
21. Plysa V.Yo., Plysa Z.P. (2017). The organization of anti-crisis management of the insurer in terms of market turbulence increase. *Topical questions of contemporary science* : Collection of scientific articles. Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2017. P. 248-251.
 22. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття в Україні : Основні поняття та терміни. / Уклад Плиса В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 40 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/354>.
 23. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні : Основні поняття та терміни. / Уклад Плиса В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 97 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/355>.
 24. Основні страхові поняття та терміни : Довідник / Укладач проф. Плиса В.Й. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022, 120 с.
 25. Плиса В. Проблеми розвитку страхової справи в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 1999. Вип. 29. С. 131-133.
 26. Плиса В. Проблеми формування та шляхи оптимізації інноваційного потенціалу страхового підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку* : Збірник матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конференції (Київ, 31 березня 2023 р.). Київ : КНЕУ, 2023. С. 95-98.
 27. Плиса В. Ресурсний потенціал страховика в умовах повоєнного відновлення економіки України. *Фінансова політика як складова економічного розвитку* : Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м Київ, 11-12 квітня 2023 р.). Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. С. 139-141.
 28. Плиса В. Ресурсний потенціал страховика: структурні особливості, проблеми формування, шляхи оптимізації та

- стратегія антикризового управління ним в соціально-економічних реаліях воєнного часу. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2023. Випуск 65. С. 80-101. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0>.
29. Плиса В. Стратегія управління фінансовим потенціалом розвитку страховика. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва* : Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 26 листопада 2021 р.). Харків: ХНАДУ, 2021. С. 128-130.
 30. Плиса В. Формування та шляхи реалізації стратегії модернізації системи державного регулювання страхового ринку України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2019. Вип. 56. С. 278-291. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2019.56.0.3026>.
 31. Плиса В., Плиса З. Управління ризиками інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси страховика. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 17 грудня 2021 р.). Кропивницький : ЦНТУ, 2021. С. 240-243.
 32. Плиса В., Плиса З., Плиса М. Антисипативне управління діяльністю страховика: цільові орієнтири, інформаційне забезпечення, технологія та інструментарій. *Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph* – International Science Group. – Boston: Primedia eLaunch, 2022. 650 p. P.p.364-372 Available at: DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4 (10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4.6.1).
 33. Плиса В., Плиса М., Плиса З. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2021. Випуск 60. С. 86-104. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/11352/11685>. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6008>
 34. Плиса В.Й. Державне регулювання страхового ринку в економічній системі України. *Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць*. Вип. 30. 2008. С. 324-332.
 35. Плиса В.Й. Державне регулювання страхового ринку України в умовах глобалізації. *Вісник Університету банківської справи*

- Національного банку України (м. Київ) [Збірник наукових праць]. 2012. № 3 (15). С. 219-224.*
36. Плиса В.Й. Державне регулювання страхового ринку України в умовах глобалізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Економіка)*. Вип. 106. 2008. С. 26-30.
 37. Плиса В.Й. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні : навч. посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 160 с.
 38. Плиса В.Й. Зміцнення фінансової сталості підприємства. *Фінанси України*. 1998. №5. С. 86-90.
 39. Плиса В.Й. Інтеграція страхового ринку України у світовий страховий простір. *Фінанси України*. 2002. № 7. С. 94-103.
 40. Плиса В.Й. Канали реалізації страхових послуг: проблеми формування структури, шляхи оптимізації потоків та організація системи управління. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2012. № 2 (18), том 6. С. 374-394.
 41. Плиса В.Й. Механізм формування і реалізації стратегії антикризового управління ресурсним потенціалом страховика в соціально-економічних реаліях воєнного часу. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва : Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 листопада 2023 року)*. Харків : ХНАДУ, 2023. С. 123-125.
 42. Плиса В.Й. Модель державного регулювання страхового ринку в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 20.10. 2010. С. 209-215.
 43. Плиса В.Й. Організація стратегічного управління страховиком в умовах переходу до ринку. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки [Економічні науки]*. 2001. № 3. С. 150-153.
 44. Плиса В.Й. Основи страхування : навч. посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 144 с.
 45. Плиса В.Й. Особливості становлення, проблеми та перспективи розвитку страхового ринку в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. Вип. 30. 2001. С. 158-167.

46. Плиса В.Й. Проблеми організації антикризового управління страховими організаціями в умовах переходу до ринку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія економіка*. Вип. 60-61. 2002. С. 54-55.
47. Плиса В.Й. Проблеми розвитку сфери страхових інтернет-послуг в економіці України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. Вип. 49. 2013. С. 174-178.
48. Плиса В.Й. Проблеми формування електронних каналів реалізації страхових послуг. *Науковий вісник Мукачівського державного університету: журнал наукових праць*. Випуск 19 (14). 2015. С. 213-223.
49. Плиса В.Й. Проблеми формування та шляхи оптимізації фінансового потенціалу страхового підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : Матеріали 5-ої міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 274-278.
50. Плиса В.Й. Розвиток страхового підприємництва в умовах цифровізації економіки. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації* : матеріали VI Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Одеса, 15-16 квітня 2021 р.). Одеса: ОНЕУ, 2021. С. 266-268.
51. Плиса В.Й. Стратегія інтеграції страхового ринку України в світовий страховий простір. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Економіка)*. Вип. 139. 2012. С. 53-55.
52. Плиса В.Й. Стратегія модернізації страхового ринку України. *Сучасні тенденції розвитку регіонів, підприємств та їх об'єднань* : монографія. Дніпро: Пороги, 2018. – С.191-200.
53. Плиса В.Й. Стратегія посткризового розвитку страхового ринку України. *Фінансовий простір*. 2011. № 3. С. 90-96.
54. Плиса В.Й. Стратегія посткризової модернізації страхового ринку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2014. № 2. С. 134-143.

55. Плиса В.Й. Стратегія розвитку страхового ринку України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. Вип. 42. 2009. С. 130-136.
56. Плиса В.Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства. *Фінанси України*. 1999. № 11. С. 36–41.
57. Плиса В.Й. Страховий менеджмент : навч. посібник [Рекомендовано МОН України як навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Лист №1/11-4256 від 26.03.2014 р.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 378 с.
58. Плиса В.Й. Страхування : довідник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 197 с.
59. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 3-тє вид, випр. й доп. [Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (закладів вищої освіти).]. Київ : Каравела, 2021. 440 с.
60. Плиса В.Й. Страхування : підручник. [Друге видання, виправлене й доповнене]. [Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів. Лист № 1.4/18-Г-2926 від 30.12.2008 року]. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
61. Плиса В.Й. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг : текст лекції. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 34 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnlibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/345>
62. Плиса В.Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємства. *Фінанси України*. 2001. № 1. С. 67-72.
63. Плиса В.Й. Управління фінансовою стійкістю страховика. *Фінанси України*. 2001. № 9. С. 136-142.
64. Плиса В.Й. Цільова орієнтація управління фінансовою стійкістю страховика. *Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць*. Вип. 29 2007. С. 146-151.
65. Плиса В.Й., Воробйова В.О. Фінансовий потенціал страхового підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1229> DOI: 10.32782/2524-0072/2022-37-52.
66. Плиса В.Й., Плиса З.П. Організація антикризового управління діяльністю страховиків в умовах збройної агресії російської

- федерації проти України. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва* : Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2022 року). Харків : ХНАДУ. 2022. С. 127-129.
67. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антикризове управління діяльністю страховика. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 20.3. 2010. С. 221-226.
68. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антисипативне управління бізнес-процесами страхової компанії. *Страховий ринок України у світлі євроінтеграції: новітні виклики та тренди* : Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 березня 2023 р.). Київ: КНЕУ, 2023. С. 117-119.
69. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антисипативне управління діяльністю страховика: цільові орієнтири, технологія та інструментарій. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Київ, 08 грудня 2022 р.). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. С. 99-100.
70. Плиса В.Й., Плиса З.П. Організація антикризового управління діяльністю страховиків в умовах збройної агресії російської федерації проти України. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва* : Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2022 року). Харків : ХНАДУ. 2022. С. 127-129.
71. Плиса В.Й., Плиса З.П., Плиса М.В. Управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів страховика: методи, технологія та принципи. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 12 травня 2022 р.). Чернівці : Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2022. С. 244-249.
72. Плиса В.Й., Плиса М.В. Стратегія модернізації ринку страхування в Україні. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні* : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Вінниця, 25 лютого 2022 р.). [Електронний ресурс. URL: [Shttps://conferences](https://conferences).

- vntu.edu.ua/index.php/fiip/fiip2022/paper/viewFile/14743/12456]. Вінниця: ВНТУ, 2022. С. 135-136.
73. Плиса В.Й., Плиса М.В., Плиса З.П. Методи, технологія та принципи управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів страхової компанії. *Проривні інновації на страховому ринку України* : Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 27 жовтня 2021 р.). Київ : КНЕУ, 2021. С. 231-235.
74. Плиса М., Плиса В. Обліково-аналітичний супровід цифрової трансформації бізнес-процесів у страховому підприємстві. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 17 грудня 2021 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2021. С. 243-246.
75. Плиса М.В., Плиса В.Й. Методи та принципи управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів у страховому підприємстві. *Актуальні тенденції наукових досліджень у сфері розробки і використання моделей економічної поведінки суб'єктів господарювання* : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 6 - 7 грудня 2021 року, м. Дніпро. Дніпро: УДУНТ, ІПБТ, 2021. С. 189-190.
76. Плиса М.В., Плиса З.П. Управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів страхової компанії в умовах збройної агресії російської федерації проти України. *Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки* : Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Кривий Ріг, 10 листопада 2022 р.). Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2022. С. 300-305.
77. Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : Постанова Правління Національного банку України від 29 грудня 2023 року № 199 // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0199500-23/conv#Text>.

78. *Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник.* / За заг. ред. проф. Плиси В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 136 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка.
URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/197>
79. *Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник.* Випуск 2. / За заг. ред. проф. Плиси В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 148 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/199>.
80. *Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник.* Випуск 3. / За заг. ред. проф. Плиси В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 174 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/200>.
81. *Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник.* Випуск 4. / За заг. ред. проф. Плиси В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 134 с. // Е-репозитарій НБ ЛНУ імені Івана Франка / Львівський національний університет імені Івана Франка. URL: <http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/jspui/handle/123456789/198>.
82. Страхові поняття та терміни : Довідник для студентів економічного факультету заочної форми навчання спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”. / Укладач Плиса В.Й. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020, 77 с.

Навчальне видання

ПЛИСА Володимир Йосипович

РИНОК СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Текст лекції

Підписано до друку 26.08.2024. Формат 60×84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 1,5.

Львівський національний університет імені Івана Франка.
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
просп. Свободи, 18, м. Львів, 79008.